O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
JAMOAT XAVFSIZLIGI UNIVERSITETI

RUSTAMBAYEV M.X., YULDASHEVA G.

DIPLOMATIK VA KONSULLIK HUQUQI

DARSLIK

TOSHKENT

KBK-67.4
R-89

Darslik O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti kengashida muhokama qilingan va ma’qullangan. 2023-yil 29-avgustdagi 1-sonli bayonnoma.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2023-yil 22-dekabr kunidagi “O‘quv-uslubiy hujjatlarni tasdiqlash, kelishuvga kiritish hamda o‘quv adabiyotlarini nashrga tavsiya berish to‘g‘risida” gi 537-son buyrug‘iga asosan nashrga tavsiya etilgan.

Rustambayev M.X, Yuldasheva G. Diplomatik va konsullik huquqi. Darslik. – Toshkent. Jamoat xavfsizligi universiteti, 2024. – 303 bet.

Darslikda Diplomatik va konsullik huquqining paydo bo‘lishi va rivojlanish bosqichlari, terminologiyasi, diplomatik va konsullik faoliyatini tartibga soluvchi prinsip va normalar, diplomatik huquq va ichki huquqning o‘zaro aloqasi ko‘rib chiqilgan.

Tashqi aloqalar organlarining tushunchasi, ularning xususiyatlari, funksiyalari, diplomatik va konsullik huquqining ushbu institutini tartibga soluvchi manbalar keltirilgan; xalqaro tashkilotlar huzuridagi doimiy vakolatxonalarni ko‘rib chiqilgan, diplomatik vakolatxonalar va konsullik muassasalarining imtiyoz va immunitetlari izohlangan.

Darslik kunduzgi ta’limning “Yurisprudensiya” yo‘nalishi bo‘yicha tahsil olayotgan talabalar, shuningdek, oliy va o‘rta maxsus ta’lim muassasalari professor-o‘qituvchilari uchun mo‘ljallangan.

Taqrizchilar:

Rasulov J.A. Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va inson huquqlari kafedrasi dotsenti v.b., yu.f.d., (PhD);

Nugmanov N.A. Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti yu.f.d.(DSc), professor

© Rustambayev M.X., Yuldasheva G., 2024
© O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti, 2024

MUNDARIJA

KIRISH **2**

I BOB. DIPLOMATIK HUQUQ TUSHUNCHASI, PREDMETI VA VUJUDGA KELISH TARIXI **6**

1.1. Diplomatiya va tashqi siyosat tushunchasi 6

1.2. Diplomatik huquqi tushunchasi, obyekti va predmeti 14

1.3. Diplomatik huquqning zamonaviy tizimi 16

1.4. Diplomatik huquqining vujudga kelishi tarixi va hozirgi davrda ahamiyati 20

II BOB. DIPLOMATIK HUQUQ MANBALARI **26**

2.1. Diplomatik huquqda manbalarning umumiy tushunchasi 26

2.2. 1961 yilgi Diplomatik aloqalar to‘g‘risidagi Vena konvensiyasi diplomatik huquqining eng asosiy manbasi sifatida 33

2.3. Xalqaro odat normalari. Xalqaro tashkilotlarning qarorlari 36

2.4. Xalqaro sud organining qarorlari. Xalqaro huquq doktrinalari 39

2.5. Davlatlarning milliy qonunchiligi diplomatik huquqning qo‘shimcha manbai sifatida 40

III BOB. DAVLATNING TASHQI ALOQA ORGANLARI TIZIMI45

3.1. Tashqi aloqalar organlari tushunchasi va turlari 45

3.2. Tashqi aloqalarning davlat ichki organlari. 45

3.3. Davlat tashqi aloqalarining xorijiy organlari. 56

IV BOB. DIPLOMATIK VAKOLATXONA TARKIBI VA FUNKSIYALARI **59**

4.1. Diplomatik vakolatxona tushunchasi, turlari va tuzilishi. 59

4.2. Diplomatik vakolatxonaning asosiy funksiyalari 64

4.3. Diplomatik vakolatxona xodimlari. 66

4.4. Diplomatik korpus, duayen va uning vazifalari 68

V BOB. HARBIY DIPLOMATIYA VA HARBIY ATTASHE **72**

5.1. Harbiy diplomatiya tushunchasi va uning maqsadlari 72

5.2. Harbiy diplomatiyaning tarixi 77

5.3. Harbiy attashe tushunchasi va uning vazifalari 79

VI BOB. DIPLOMATIK IMMUNITETLAR VA IMTIYOZLAR 87
6.1. Diplomatik immunitet va imtiyozlarning nazariy-huquqiy asoslari 87
6.2. Diplomatik vakolatxonalarning immunitet va imtiyozlari. 101
6.3. Diplomatik vakolatxonalar rahbari va xodimlarining shaxsiy immunitet va imtiyozlari 108
VII BOB. XALQARO TASHKILOTLARNING DIPLOMATIK HUQUQI. 121
7.1. Xalqaro tashkilotlarning diplomatik huquqi tushunchasi va xususiyatlari. 1975-yilgi Davlatlarning universal xarakterdagi xalqaro tashkilotlar bilan o‘zaro munosabatlaridagi vakilligi to‘g‘risidagi konvensiya. 121
7.2. Davlatlarning xalqaro tashkilotlar huzuridagi doimiy vakolatxonalarining huquqiy maqomi va funksiyalari. O‘zbekiston Respublikasining xalqaro tashkilotlar qoshidagi doimiy vakolatxonalarining huquqiy maqomi. 124
7.3. Davlatlarning xalqaro tashkilotlar huzuridagi doimiy vakolatxonalarining boshlig‘i va xodimlarini tayinlash tartibi, imtiyoz va immunitetlari. 127
7.4. Xalqaro konferensiyalarda tartibot (protsedura) qoidalari 131
VIII BOB. MAXSUS MISSIYALARNING HUQUQIY REJIMI 135
8.1. Maxsus missiyalar tushunchasi va maqomi 135
8.2. Maxsus missiyalarni tashkil etish va faoliyat olib borishining xalqaro-huquqiy asoslari 137
8.3. Maxsus missiyalar va ular xodimlarining imtiyoz va immunitetlari 141
IX BOB. KONSULLIK HUQUQINING TUSHUNCHASI VA MANBALARI 144
9.1. Konsullik huquqining tushunchasi va predmeti 144
9.2. Konsullik huquqning tarixiy rivojlanishi 147
9.3. Konsullik huquqi manbalari tizimi 153
X BOB. KONSULLIK FUNKSIYALARI 165
10.1. Konsullik funksiyalari tushunchasi 165
10.2. Konsullik funksiyalarning xalqaro-huquqiy asoslari 167

10.3. Konsullik funksiyalarning milliy-huquqiy asoslari 170
XI BOB. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSULLIK MUASSASALARINI TAShKIL ETISH TARTIBI VA HUQUQIY MAQOMI 181
11.1. O‘zbekiston Respublikasining konsullik munosabatlari tushunchasi va o‘rnatish tartibi 181
11.2. O‘zbekiston Respublikasi konsullik muassasalarini tashkil etish tartibi..... 182
11.3. O‘zbekiston Respublikasi konsullik muassasalarining huquqiy maqomi 188
XII BOB. KONSULLIK IMMUNITET VA IMTIYOZLARI 192
12.1. Konsullik immunitet va imtiyozlari tushunchasi va turlari 192
12.2. Konsullik muassasalarining immunitet va imtiyozlari 193
12.3. Konsullik muassasasi xodimlarining immunitet va imtiyozlari. . 197
12.4. Konsullik muassasasi xodimlari daxlsizligini ta’minlashning huquqiy masalalari 203
XIII BOB. FAXRIY KONSULLAR..... 208
13.1. Faxriy konsul tushunchasi va asosiy vazifalari 208
13.2. Faxriy konsul bo‘yicha davlatlar amaliyoti 213
13.3. O‘zbekiston Respublikasida faxriy konsul instituti..... 219
XIV BOB. DIPLOMATIK PROTOKOL VA ETIKET..... 226
14.1. Diplomatik protokol va etiket tushunchasi, ularning xalqaro munosabatlardagi ahamiyati..... 226
14.2. Diplomatik protokolning shakllanishi tarixi 230
14.3. Diplomatik protokolning predmeti va qo‘llanilish sohasi. 233
14.4. Diplomatik protokolning huquqiy jihatlari 235
14.5. Diplomatik etiket turlari va shakllari 237
14.6. Diplomatik protokol xizmati..... 243
GLOSSARIY 247
TAVSIY ETILADIGAN ADABIYOTLAR: 293

Rustambayev Mirzayusup Xakimovich,
yuridik fanlar doktori, professor
Yuldasheva Govherjan,
yuridik fanlar doktori, professor

DIPLOMATIK VA KONSULLIK HUQUQI

Darslik

Muharrir: Murakayeva Z.I.
Texnik muharrir: Boboxonov S.R.

Bosishga ruxsat etildi 16.04.2024. Buyurtma № 132. Formati 60x90/16.
Times New Roman garniturasi bilan raqamli bosma tezkor usulda chop etilgan.
Hajmi 19,0 sh.b.t., 10,14 n.-h-t. Adadi 20 nusxa.

O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti bosmaxonasi